

EZERSZÍN

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

MADARASI SZIVÁRVÁNY ÓVODA

„A gyermek szeme a jövő tükre,
jaj annak, aki elhomályosítja.”

(*Juhász Gyula: Holmi*)

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ.....	5
I. MADARASI SZIVÁRVÁNY ÓVODA JOGI STÁTUSZA, ADATAI	7
NEVELÉSÜNK ÁLTALÁNOS CÉLJA, ALAPELVEI	8
II. MADARASI SZIVÁRVÁNY ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA	9
MADARASI SZIVÁRVÁNY ÓVODA MŰKÖDÉSI RENDJE, SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI, A CSALÁDOK SZOCIOKULTÚRÁLIS HÁTTERE	10
A PROGRAMUNK ALAPELVE	12
KIINDULÁSI PONTOK	12
GYERMEKKÉPÜNK.....	13
PEDAGÓGUS MODELL	14
ÓVODAKÉPÜNK	14
A PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE	16
<i>Alapvető céljaink.....</i>	<i>16</i>
ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK:	16
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS FELADATAI:.....	16
AZ ERKÖLCSI-SZOCIÁLIS ÉRZELMEK KIALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	16
AZ ESZTÉTIKAI ÉRZELMEK KIALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	17
AZ INTELLEKTUÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI.....	17
A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA	19
A NEVELÉS KERETE	20
<i>Befogadás.....</i>	<i>20</i>
<i>Szokás-normarendszer</i>	<i>21</i>
<i>Az egészséges életmódra nevelés</i>	<i>21</i>
<i>Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok.....</i>	<i>26</i>
<i>Anyanyelvi és értelmi nevelés megvalósítása</i>	<i>28</i>
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	30
<i>A program ajánlott napirendje</i>	<i>30</i>
<i>Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez</i>	<i>31</i>
<i>A program ajánlott heti-rendje</i>	<i>32</i>
<i>Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez</i>	<i>32</i>
A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	32
<i>Játék.....</i>	<i>32</i>
<i>Játékba integrált tanulás</i>	<i>36</i>
<i>A szervezett tanulás formái</i>	<i>37</i>
<i>Verselés, mesélés, dramatikus játék.....</i>	<i>39</i>
<i>Ének-zene, énekes játék, gyermektánc</i>	<i>42</i>
<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....</i>	<i>45</i>
<i>Mozgás, mozgásos játékok.....</i>	<i>48</i>
<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>	<i>51</i>
HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, NÉPSZOKÁSOK	54
MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	57
KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE.....	60
1. <i>Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....</i>	<i>60</i>
2. <i>Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése</i>	<i>61</i>
SZOCIÁLIS HÁTRÁNYÚ GYERMEK:	61
<i>Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált óvodai nevelése</i>	<i>62</i>

III: SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAINK.....	64
IV. GYERMEKVÉDELEM ÓVODÁINKBAN	64
V. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	64
VII. LEGITIMITÁCIÓS ZÁRADÉK	66
VIII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	67
IX. MELLÉKLETEK	68

Bevezető

Köszöntő

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele s úgy gondolják hogy legféltebb kincsük, a gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízzák.

A MADARASI SZIVÁRVÁNY ÓVODA a melegszívű, gyermekszerető felnőttekkel együtt igazi otthont ad a kisgyermek neveléséhez. Az intézményünk lehetőséget biztosít a szülőkkel még közvetlenebb, együttműködő nevelési és munkakapcsolat kialakítására.

Úgy gondolom, minden szónál többet mond, ha az édesanya kézen fogja gyermekét s ugyanahhoz az óvó nénihez kíséri, akihez ő is járt gyermekkorában.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk. Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

Törekszünk arra, hogy az óvodánk olyan képet mutasson, ha egy idegen belép, azonnal tudja meg, kik dolgoznak az intézményben. Fontosnak tartjuk azt is, hogy a szülők mindennap láthassák, milyen tevékenységrendszerrel biztosítunk a gyermekeknek, hogyan és milyen módon tartjuk a partnereinkkel a kapcsolatot. Fontos, hogy a szülő pontosan ismerje gyermekének napirendjét, heti rendjét, hogy milyen munkaformákban dolgozunk együtt.

Az esztétikusan kialakított óvodai környezet, a magára mindig igényes óvodapedagógus, óvodai dolgozó jó példa a gyermekek számára, a közös gyermeknevelés partnerkapcsolatok lehetőségét hordozza. A mi feladatunk, hogy ez a kapcsolat minél mélyebb, eredményesebb, gyümölcsözőbb legyen a gyermekek érdekében. Óvodánk esztétikus tárgyi környezete segíti a gyermekek és a szülők környezettudatos magatartásának kialakítását.

Az elmúlt években olyan törvényi, jogszabályi változások történtek, melyek érintik az óvodák működési rendjét, az ott folyó nevelő munkát, a nevelési programok tartalmát.

Jelen módosítás alapja a 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és a 363/2012 (XII.17.) kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról.

Településünkön az óvoda 2013. július 1-től önálló intézményként ként működik.

A működés helyszíne: Madarasi Szivárvány Óvoda, Madaras, Báthory 9

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja kötelező érvényű minden óvodára, s tág keretet ad a helyi sajátosságok, nevelési attitűdök érvényre juttatására.

E nevelési program a testület által javasolt módosításokkal, a jogszabályi, törvényi háttér módosulásainak, a helyi szükségleteknek, a partneri igényeknek a figyelembevételével készült.

Nevelési programunk a nevelőtestület által készített és munkájával támogatott program, reményeink szerint segítve a kollégák munkáját, és egymás jobb megismerését.

Fejlődés-lélektani és nevelés-lélektani megalapozottsága maximálisan biztosítja az egyéni differenciált bánásmód pedagógiai elvének érvényesülését, a tehetséggondozást, a felzárkóztatást. A komplex fejlesztést a népi kultúra ápolásával, a hagyományok megismertetésével valósítjuk meg. Fontosnak tartjuk az óvoda óvó – védő - szociális

jellegét, nevelő és személyiségfejlesztő tevékenységét. Az óvoda nevelőtestülete folytatja a sok éves gyakorlatát, amely során figyelembe veszi a korszerű pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeit, gyermekeket megillető jogokat, az egyenlő hozzáférés biztosításának alapelve érvényesülésével.

A programot egyrészt kiegészítettük a törvényi módosulásokból eredő, másrészt a bevételek vizsgálataiból adódó feladatokkal, az innovatív pedagógiai törekvéseinkkel, a tárgyi és személyi feltételek adta változásokkal,

Franciskovics Tiborné
óvodavezető

I. Madarasi Szivárvány Óvoda jogi státusza, adatai

Szivárvány Óvoda (Madaras, Báthory u. 9): 3 csoport

A felvehető maximális gyermeklétszám: 90 fő

Óvodai dolgozók száma:

Óvodapedagógus: 6 fő

Dajka 4 fő

Pedagógiai asszisztens ...1 fő

Alapító okirat száma: Madaras község képviselő testületének 68/2013 (V.29.) K tsz. határozata

Az óvoda fenntartója: Madaras Község Önkormányzata 6456. Madaras, Báthory u. 1.

Nevelésünk általános célja, alapelvei

Óvodai nevelésünk célja a 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása, személyiségük kibontakozásának elősegítése az egyéni, és életkori sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési szintek figyelembevételével, ideértve a különleges bánásmódot igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését. Fontos feladatunknak tekintjük a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását és a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését.

Alapelvünk, hogy óvodáinkban a gyermeki személyiséget tisztelet, és megbecsülés övezi. Segítjük személyiségük fejlődését, egyéni készségeiknek, képességeiknek kibontakozását. Óvodai nevelésünkben az alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermekek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvodai nevelésünk során az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó és elfogadó szeretetteljes légkör megteremtéséről; a gyermekek testi, szociális és értelmi képességeinek egyéni és életkor, életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra, a tapasztalatba ágyazott képesség fejlesztést, a feldolgozási módszerek sokféleségét. A túlméretezett műveltségi tartalmakkal szemben a használható ismereteket, és információkat helyezzük előtérbe. A gyermeki személyiség fejlődést kiemelten kezeljük.

Valljuk a családi nevelés elsődlegességét és meghatározó voltát. A nevelőmunkánk során ezt igyekszünk segíteni és kiegészíteni.

Fontos az alkalmazotti közösség számára a bizalomra épülő partneri viszony kialakítása a gyermekek érdekében.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők érezzék, az óvoda minden dolgozója szereti és elfogadja gyermekeiket. Gyermekszeretettel, lelkiismeretes munkájával azért dolgozik, hogy számára a legtöbbet nyújtsa.

II. Madarasi Szivárvány Óvoda nevelési programja

Madarasi Szivárvány Óvoda működési rendje, személyi és tárgyi feltételei, a családok szociokulturális háttere

Az óvoda nyitva tartása a szülők és a fenntartó igényei alapján szerveződik. (6-17)

Humán erőforrás

Az óvodai nevelés középpontjában a gyermek áll. Az óvodapedagógusok alapvető feladata a rábízott gyermekek „Óvodai nevelés Országos Alapprogramja” szerinti nevelése. Az óvodapedagógus közfeladatot lát el, munkája közszolgálat.

6 fő óvodapedagógus

4 fő dajka

1 fő pedagógiai asszisztens

Tárgyi feltételeink

Az óvodák technikai feltételei az elmúlt 5 évben sokat javultak, de még nem felelnek meg a program és a szakmai feltételeknek. Az óvodapedagógusok sok kiegészítő eszközt készítenek, melyek jól szolgálják a játék tartalmának bővülését és egyéb nevelési célokat.

Az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközöket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük.

Különösen jól ellátott terület: Ének, énekes-játékok
Vers, mese, dramatikus játék

Kevésbé jól ellátott terület: Rajz, kézimunka
Óvodai meséskönyvek
Szakkönyvi ellátottság
Ismeretterjesztő filmek, hanganyagok

Fejlesztésük, gyarapításuk folyamatos a lehetőségek szerint.

Feltételek további fejlesztése az eszköz- és felszerelésjegyzék szerinti ütemezés alapján történik, feltétel a fenntartónk anyagi helyzete és a pályázatok adta lehetőségek.

A családok szociokulturális háttere

Madaras község a déli határ mentén Bács-Kiskun megyében fekszik, lakosainak száma: 3000 fő.

A munkanélküliséggel az átlagosan jobban sújtott települések közé tartozik. 219/1996 (XII.24) Korm. rendelettel kiadott jegyzékben a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott település.

Szociális rétegződés alapján kimutatott adatok szerint a családok helyzete a következő:

- 40%-a munkanélküli, jó részük egyéb juttatásokból él,
- 40%-ban egy kereső van a családban,
- 20%-ban mindkét szülő dolgozik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 30%

Hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 80% az óvodáskorú népességből.

Sok gyermeknek az óvoda nyújt megfelelő ellátást és biztonságot.

A szülők az óvodai neveléssel kapcsolatban legfontosabbnak tartják:

- a gyermek szeressen óvodába járni,
- az óvodapedagógus és a szülő jó nevelő partnerek legyenek,
- gyermek-centrikus, derűs légkör uralkodjon.

A jövő gyakorlatának formálása céljából fontosnak tartják:

- egészséges életmódra nevelést,
- logikus gondolkodás fejlesztését,
- a neveltségi szint emelését.

Az óvodai gyermekcsoportok szervezése:

Szivárvány Óvodában homogén szerinti csoportok működnek.

Elnevezés szerint: Manó csoport; Pillangó csoport; Katica csoport, illetve személyi változás esetén a az óvodapedagógus által választott csoportnév.

A programunk alapelve

- ❖ Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, befogadó és elfogadó érzelem-gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy:
- ❖ Gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási- és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek

Az óvodai nevelésben alapelveink:

- A helyi nevelési programunk kiemelt feladatnak tekinti a környezeti nevelést, Környezettudatos szemlélet kialakításával szeretnénk elérni azt, hogy a gyermekek tiszteljék környezetüket, bátran alakítsák azt anélkül, hogy kárt tennének benne. Séták, kirándulások alkalmával próbáljuk a gyermekeket fejleszteni, és kihasználni azt a többletet, amit a természetközelsége jelent.
- Középpontba helyezve a gyermeket, lehetőséget nyújtunk a személyiség kibontakoztatására. A gyerekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján, tevékenységközpontú módszerekkel történik, kiterjed a sajátos nevelési igényű, migráns, interkulturális gyermekek nevelésére is.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkört teremtünk, a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembe vételével. A gyermeknek adott szeretetünktől megnyílik a fejlődés lehetősége, - a megszerzett biztonságérettől – egészséges személyiségű gyermek fejlődik.
- Óvodánk minden dolgozója tisztában van a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, és ez minden tevékenységben megnyilvánul. Ezáltal közösségünk munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására.

Kiindulási pontok:

Minden gyermek saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető. Nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója. Ezért a felnőttek tetteikkel közvetítik a feltétel nélküli szeretetet, s azt hogy tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre. Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Gyermekképünk

„Az alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)

Az előbbi gondolatokból kiindulva a gyermekképünk a következő:

Gyermekeink között egyaránt található ingerszegény, csonka családból származó, nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve kiváló képességű, jó családi háttérrel rendelkező, értelmiségi családból származó gyermek is.

Azt szeretnénk, hogy

- Gyermekeink legyenek vidámak, derűsek.
- Forduljanak bizalommal a felnőttekhez.
- Legyenek őszinték és nyíltak.
- Szeretettel forduljanak társaik felé és örömmel tevékenykedjenek együtt. Természetes kíváncsiság jellemezze őket, önmaguk akarjanak felfedezni dolgokat.
- Próbálkozzanak önállóan, bontakozzon ki kreativitásuk, az alkotás, az önmegvalósítás szintjére jussanak el.
- Gondolataikat, véleményüket, kéréseiket bátran nyilvánítsák ki.
- Ismerjék meg a siker és a kudarc hatását.
- Az elvégzett feladat értékét ismerjék fel.
- Éljenek szabadon az óvoda, a csoport keretei között.
- Megfelelő önfegyelmet tanúsítsanak a különböző helyzetekben, tevékenységekben.
- Érzelmeket bátran fejezzék ki, viselkedésükben alkalmazzák azokat a szociális viselkedésformákat, melyek megfelelőek korosztályuknak.
- Választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki,
- Problémájukra saját megoldást találjanak
- Nyílt, barátságos, érdeklődő, és érzelem teli iskolásokká váljanak

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakult az óvodás tartása, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozott. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

„Kisgyermekem csak nézzél szerte-szét,
éretted van itt minden, ami szép”
(Várnai Zseni)

Pedagógus modell

Etikai kódexben leírtak szerint: 1 sz melléklet

Óvodaképünk

„Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a 3 életévtől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiség-vonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását”.

(363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, ahol szülők és óvodapedagógusok társadalmilag és nevelésben is egyaránt egyenrangúak. A gyermek harmadik életévtől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig veszi igénybe az óvoda szolgáltatásait.

Az óvoda, az óvodások jelenléte a településeken kifejezetten közösség-szervező elem. Az óvoda intézménye presztízst harcolt ki magának a környezetében. Ha jövőképet tervezünk egy polgárosuló, közösségmegtartó társadalomban, egyik centruma marad, lesz a közösségnek. Nyitva kell tartani az óvoda kapuját jelképes értelemben, mert csak a szülők igényeinek, elvárásainak a fenntartó segítségével lehet a megfelelő színvonalon működtetni napjainkban az óvodát.

Az óvodai nevelés célja a sokoldalú fejlesztés, a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. A gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés legfontosabb alapelvei:

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi,
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermeki személyiség fejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodni.

Az óvodának ezek megvalósítása érdekében gondoskodni kell az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörről.

Ebben fejleszthető a testi, a szociális és érzelmi képesség. A legfontosabb és mással nem helyettesíthető tevékenység ebben az életkorban a játék.

Az óvodai nevelés feladatai:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása
- az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása
- a hátrányok csökkentése

Mindannyian felelősséggel tartozunk a ránk bízott gyermekekért. Mivel az óvodai élet gyermekközpontú, mindig a gyermek érdekeit kell előtérbe helyezni. A már eddig

kialakított hagyományokat megőrizve, erre építve kell a fejlődést, fejlesztést biztosítani. Jól felkészült, biztos alapokon álló, az újat elfogadó óvodapedagógus tudja az intézmény fejlődését előmozdítani.

Nagy figyelmet kell fordítanunk a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására, de a tehetséggondozásra is. Gondoskodnunk kell az emberi értékek közvetítéséről. Az egyéni bánásmód elvének alkalmazásával mikro csoportos foglalkozás keretében, szemléltető és játékeszközök biztosításával.

Fontosnak tartjuk a gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek egészségének védelmét, az egészséges környezet, jó légkör megteremtését és megtartását.

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven
eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

A programunk globális célrendszere

Alapvető céljaink

Az óvodások nyugodt, élmény gazdag harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Sokoldalú képességfejlesztés segítségével, az erkölcsi és közösségi neveléssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása elősegítése.

A gyermekek és a művészetek, néphagyomány, népszokások közötti érzelmi kötődés kialakítása.

Általános nevelési feladatok:

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával valósul meg.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai:

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok kidolgozása, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
 - a mindennapos testnevelés, testmozgás,
 - a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek,
 - a bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése,
 - a baleset-megelőzés,
 - a személyi higiéné területére terjednek, további feladatot jelentenek.
-
- Az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásrendszerének kialakítása a differenciált életritmus figyelembe vételével.
 - Mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások szervezése.
 - Mozgáskultúrájuk és egészség megóvásuk érdekében láb- és testtartásjavító torna tartása.
 - A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása. (Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem)
 - A települési Egészségmegőrző Programok látogatása.
 - Gyümölcs- és zöldségnapok fontosságának kiemelése.
 - Együttműködés az óvoda védőnőjével.

Az erkölcsi-szociális érzelmek kialakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt családi, állandó értékrendet követő légkör megteremtése.

- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejleszti a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segíti a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes lesz a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segíti a barátkozást, s lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Önmagunk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakulása, annak megértése, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szülőföldhöz való kötődés alapjainak segítése, a hazaszeretet érzelmi megalapozása a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismerésével egyidejűleg.

Az esztétikai érzelmek kialakításának feladatai

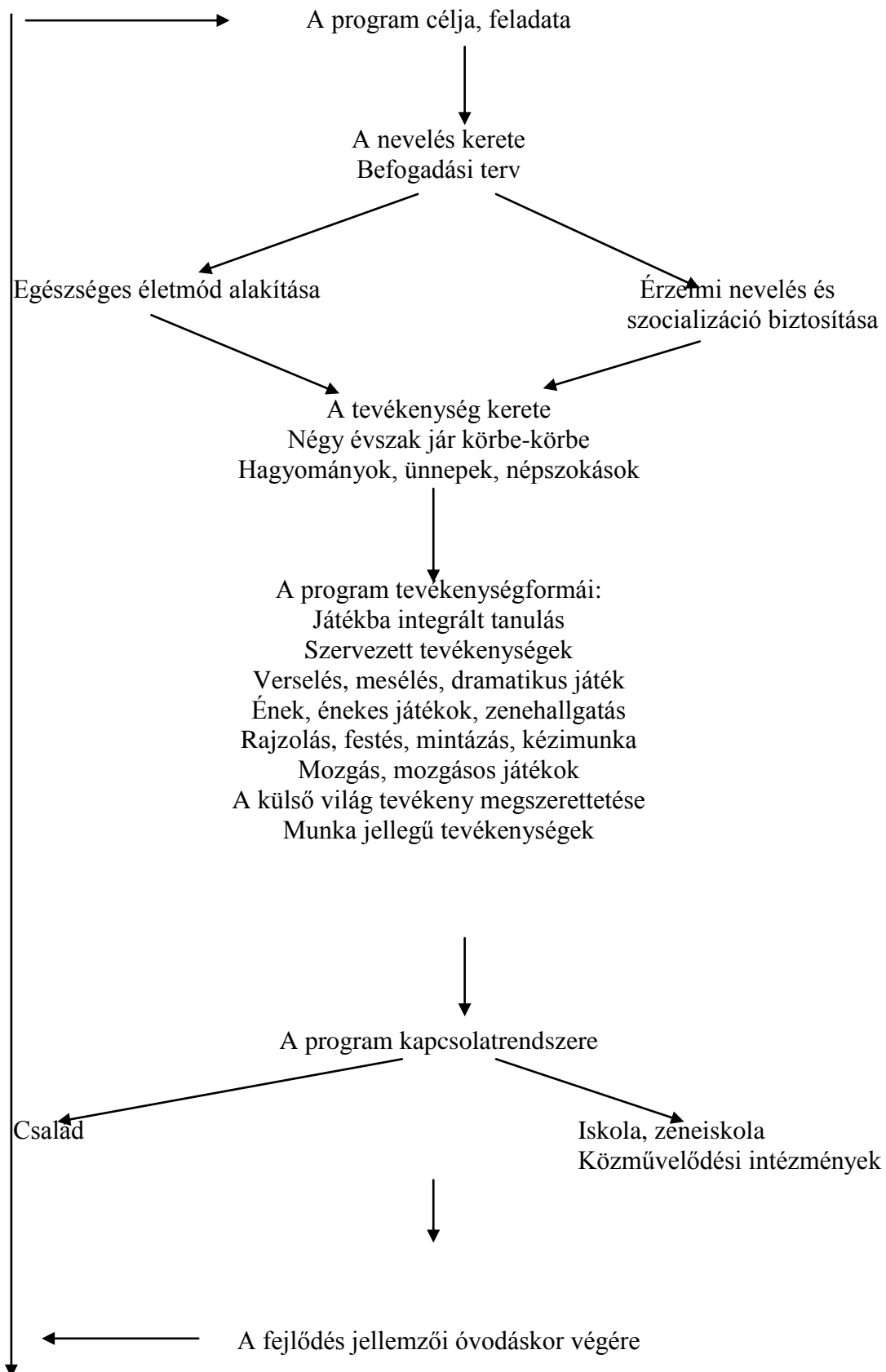
- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegíti az esztétikus megjelenés igényének kialakulását.
- Harmonikus, összerendezett mozgás gyakorlása elősegíti az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segíti a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda minden-napjaiban a természetben, tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez rácsodálkozási élményeket biztosítunk, s ezáltal a gyermekekben erősödik az élmény-befogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- Képesek legyenek a tárgyi-, emberi-, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segíti az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejleszti az értelmi képességeket –az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejleszti az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítik a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.

- Az érzelmi alapigények biztosítása –biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet segíti a gyermeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

A program rendszerábrája

A nevelés kerete

Befogadás

A befogadás célja

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A gyermek és a család, az óvodapedagógus, az óvodai dolgozók között kialakult kontaktus, pozitív viszony teremtsen alapot a további együttműködésre

A gyermek fogadja el új környezetét, és szívesen jöjjön óvodába

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus ismerkedjen meg a leendő óvodásokkal nyílt nap, óvodai nyílt rendezvények, keretében.

Egyenként alakítson ki pozitív érzelmi viszonyt a gyermekekkel.

Tervezzen kötetlen beszélgetést a tanévkezdés előtt az óvodában, melyben megismerteti az új szülőket az óvodai élet szokásaival, a beszoktatási tervvel, a gyermektükörrel, és a házirenddel.

Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedhessenek meg az óvodával.

Teremtsen szeretetteljes és nyugodt légkört a gyermekek beilleszkedéséhez a közösségbe.

A felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermekeket.

A mindennapi tevékenységeket a tervezett szokásoknak megfelelően játékosan gyakoroltassa, ezen keresztül fejlesztve mind jobban ismerje meg a gyermekeket.

Tapintattal segítse az újonnan érkezők beilleszkedését a csoportba.

Az óvodapedagógus alakítsa ki a közösségi élet szabályait.

A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson szabadságot a határok pontos megjelölésével.

Elvárásait mindig világosan, egyértelműen fogalmazza meg.

A felnőtt fejlessze a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során.

A befogadás tartalma

Az óvodapedagógus az óvodában folytatja az anamnézissel elindított ismerkedést. Biztosítja a folyamatos szülői beszoktatás lehetőségét, figyelembe véve a szülő és a gyermek igényeit. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában belülről is látja az óvoda életét, jobban megbecsüli az óvodapedagógus nevelő munkáját. A közös indulás jó alapot teremt a folyamatos, őszinte együttműködéshez. Ezért a beszoktatás folyamatáról az óvodapedagógus a beérkezés előtt informálja a szülőket. A beszoktatás ideje alatt a dajkákkal, pedagógiai asszisztenssel közösen végzik a teendőket. Személyes percek alatt építi a jó kontaktust. Játékos tevékenyítéssel megismerteti az óvodai élet alapvető szokásait, az óvodai környezetet. Elegendő időt és figyelmet fordít a testi szükségletek kielégítésére. Egyéni segítségadással testi kontaktust teremt.

Testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgetsen a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek

között. Az óvodai és családi gondozások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A szülő a beszoktatás alatt tevékenyen részt vesz a saját gyermekének ellátásában.

Öltözködés: érjük el, hogy a gyermekek ismerjék fel ruhadarabjaikat és saját jelüket. Mutassanak hajlandóságot az öltözködés iránt.

Étkezés: kóstolják meg és egyéni igényük szerint fogyasszanak az ételekből. Bátorítsuk őket az evőeszköz használatára. Legyen mindig elegendő idő a kulturált étkezésre.

Pihenés: a délutános óvodapedagógus biztosítsa a nyugodt pihenés lehetőségét. Kedvenc otthoni tárgy, simogatás, mese, altatódal segít az ellazulásban. Az óvodapedagógusok együttműködve mondókák segítségével ismertessék meg a gyermekekkel a saját jelüket és a csoport szimbólumot. Változatos játékos tevékenységekkel, mozgással, mesével, verssel, dalokkal, az esztétikus környezettel (csoportszoba, udvar) tegye vonzóvá a gyermekek számára az óvodai életet.

Sikerkritériumok

- ⇒ Felismerik a saját jelüket és a csoport szimbólumot, ahová tartoznak
- ⇒ Megjegyzik az öltözőszekrényt, ahová a ruhájukat tehetik.
- ⇒ Tudják a csoporthoz tartozó óvó néni és dajka néni nevét.
- ⇒ Szólnak, ha a nap folyamán bármi problémájuk történik.
- ⇒ Fogadják el az ételt, italt az óvodai dolgozóktól.
- ⇒ Egyéni fejlettségüket figyelembe véve felnőtt segítségével használják a wc-t, mossanak, töröljenek kezet, étkezzenek, használják zsebkezdőjüket, öltözzenek és vetkőzzenek.
- ⇒ Szülők nélkül, sírás nélkül szívesen jöjjenek, maradjanak az óvodában.

Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus (csoportvezető és délutános), dajka közötti összhang.

A szokás és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód;
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok
- a játék, mozgás;
- a tanulás területén normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel.

Az egészséges életmódra nevelés,

Az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés elősegíti a gyermek testi fejlődését.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok kidolgozása, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek,
- a bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés,
- a személyi higiéne területére terjednek, további feladatot jelentenek.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- ❖ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- ❖ A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- ❖ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése
- ❖ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- ❖ Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodapedagógus az óvodai felvétel után készítsen a gyermekekről **anamnézist**. Ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus folyamatos megfigyeléssel pl. testsúly, testmagasság, láb-kéz, stb. **összehasonlító mérésekkel** segítse az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő meta-jelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezetségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítsa az óvodapedagógus. A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon.

A HCCP ételmisszer-biztonságielőírásokat betartva igyekezzünk a gyermekeket a számukra eddig ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával megismertetni, közvetve modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerű táplálkozás kialakításához.

A vallási, valamint egyéb okból (például vegetáriánus) eltérő étkezést igénylő családok étkezési szokásait tiszteletben tartjuk.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgessen a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése

alján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Különös gonddal védje a gondozó a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket. A papír zsebkendő használatával kapcsolatban hívjuk fel a gyermek figyelmét annak anyagára, hulladékként kezelése során szelektív gyűjtésére.

Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermeke énképét, segíti önállóvá válásukat. Az óvodapedagógus, a dajka bemutatja, megismerteti és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését, melynek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat.

Mivel minden tevékenységet szóbeli megerősítés kíséri, ezért a napi életritmus megteremtésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket. Fontosnak tartjuk a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözetet a szabadban és a csoportszobában egyaránt. Az óvodapedagógus következetesen kéri a szülőket, hogy többretekintően öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről, türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnereink lesznek ebben. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását. Az óvodapedagógus feladata – a dajkával, pedagógiai asszisztenssel megosztva -, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk

Évszakonként közeli kirándulásokat, sétákat szervezzünk változatos helyszínnel, megismertetjük a természetjárás szépségét a gyermekekkel.

A gyermekek **pihenési**, alvási igényének egy részét az óvoda elégíti ki. A legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása. A nyugodt pihenés feltétele a csend és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és azt követően altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergéssé állapotát. A gyermekeknek különböző az alvási igénye. Az egyéni alvási igény biztosítása érdekében egy órai nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A gondozási, a testi nevelési és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektessünk a higiénés szabályok betartására, például környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítése a környezeti ártalmak kiküszöbölésére, energiatakarékos izzók, keverőfejes csaptelepek felszereltetése, légszennyeződés csökkentése fák, növények az udvaron, a csoportszobában minél több zöld növény elhelyezése.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző, folyékony szappan használatával igyekezzünk gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegényítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a napi **prevenációs fejlesztő tornák**, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható, hetente egy alkalommal a kötelezően megtartott mozgásos játékok alkalmával.

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a mindennapok során lehetőség szerint a gyermekek minél több tevékenységet a szabad levegőn végezzenek (játék, étkezés, mozgás).

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden- nap **edzési lehetőségük** van. Erre legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen **napi kocogó-futó lehetőségeket**. A gyermekek meghatározott futópályán döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek –az adottságoknak megfelelően- a víz edző hatását is érzékelik meg az óvodában. Jó idő esetén az óvoda udvarán pancsoljanak, zuhanyozzanak. (A zuhanyozót egy fára kötött locsoló is helyettesítheti.)

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése

A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását a hibaforrások megszüntetését. Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát mutat, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**. Úgy célszerű kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják óvodapedagógusukat. Ugyanakkor legyen olyan udvarrész is, ahol a különböző korú gyermekek együtt játszhatnak.

Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermekvirágoskert. Minden csoportnak biztosított legyen a homokozás lehetősége. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán legyen olyan zártabb udvarrész, lehetőség, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, vagy bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezzék be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** tegyék alkalmassá a szabad játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is ad. A természetes világítás

felhasználása céljából az ablakot hagyják szabadon, csak olyan függönyt használjanak, ami nem veszi el a fényt.

Az óvodapedagógus többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített részeket a csoportszobában. Tervezzen meg egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Legyen olyan sarok, vagy rész, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvodapedagógus alakítson ki egy olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez.

Legyen helye a mikro csoportos séták alkalmával talált „kincseknek” is, és találjon ki arra is megoldást, hogy a nagymozgásos játékeszköz is legyen a teremben.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A **mosdó**ban és csoportszobában megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. A programhoz az óvoda folyosóján az **ovi-galéria** megrendezhető. A gyermekek önmegismerését, én-formálását, az élménykövetítést, az együtt átélt élmények minél többszöri megnézését a csoportszobában elhelyezett videó segíti.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

Akik a természeti és társadalmi környezet iránt érzékenyek és fogékonyak, a természetet szeretik, környezetbarát szemléletűvé válnak. Gyermekeinkkel meg kell ismertetni a környezeti értékeket. Tiszteljék és szeressék, ismerjék és védjék környezetüket. Ez a szemlélet kell, hogy áthassa mindennapjaikat. Már a szocializáció kezdeti fokán a gyermekeket környezettudatosságra neveljük. magukba szívják ekkor mindazt, amire később szükségük lehet. Fontos, hogy a környezet fontossága helyet kapjon ezen elsajátítandó értékek között. Ezt a tanulási folyamatot elősegíti az érdeklődés, a lelkesedés, ami életkori sajátosság. A cél tehát, hogy eljusson az óvodán keresztül a gyermekekhez a környezet megóvásának fontossága

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülnak.
- ⇒ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ⇒ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ⇒ Szívesen fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt, magvakat.
- ⇒ Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.
- ⇒ Az udvaron nem szemetelnek.
- ⇒ Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.
- ⇒ Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, kést, villát. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ⇒ Teljesen önállóan öltözködnek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ⇒ A ruhájukat esztétikusan, összehajtván helyére teszik.
- ⇒ Életkoruknak megfelelően edzettek.
- ⇒ Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- ⇒ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.

⇒ Szívesen mozognak a szabadban, évszaktól függetlenül.

Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, csoport normái alapján.

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültségű szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

A bátorító nevelés 14 pontja

- 1) A felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermeket
- 2) Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni
- 3) A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításában.
- 4) A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- 5) A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „hátralépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.
- 6) A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- 7) A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakítását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- 8) A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát, a kialakult összeütközések feldolgozása során.
- 9) A felnőtt bátorítsa minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson, a bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek.
- 10) Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitáson keresztül.
- 11) A felnőtt – gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előreivő megfogalmazás jelenjen meg, a kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő társ megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megváltás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- 12) A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észre véteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- 13) Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.
- 14) A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben**

a gyermekeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A gyermekek jelét úgy válogassák az óvodapedagógusok, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik. Legyen ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában!

A sok érdekes, izléses játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekeknek.

Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltasson az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető** élet szükséges. Az óvoda ünnepnapjaiban a jelképek, az élményközvetítés és a személyesség jelenjen meg.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül szerveződjenek különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is.

Az osztott csoportokkal működő óvodánk minél több tevékenységet szervezzen a kicsik és a nagy óvodások együttműködtetésére. Bővítsék ki az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) találkozásának lehetőségét. E célra használják ki a véletlen és a tervszerű találkozásokat.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára –egyéni sajátosságait figyelembe véve– érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermekek szociális érzékenységének a fejlődését, éntudatának alakulását, engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseiknek.

Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes, társas szükségleteiket, nevelje a gyermekeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Az óvodai élet szervezése segítse a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, mint az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség és akaratának, mint önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának kifejlődését. Szokás és normarendszerének megalapozását. Az óvoda segítse elő, hogy a

gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ⇒ A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- ⇒ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ⇒ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ⇒ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ⇒ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ⇒ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ⇒ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ⇒ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.
- ⇒ Ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, tudatosuljon bennük a szülőföld fogalma.

Anyanyelvi és értelmi nevelés megvalósítása

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek ugyanis képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Változatos formában, komplex módon, sok beszélgetéssel, játékkal, a spontán helyzeteket is kihasználva gazdagítjuk, kreatívabbá formáljuk óvodásaink kifejezőképességét, szókincsét, verbális alkotó képességét.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl.: érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Feladatunk, hogy a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelés módszereinek segítségével – a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése által, a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése során, azok különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása közben bővüljenek megismerő (kognitív és verbális) képességeik, mint:

- az egyre pontosabb, valóság-hű érzékelés, észlelés
- a szándékos figyelem, az összpontosításra való képesség,
- a valósághoz közelítő képzeleti működés,
- a reprodukív emlékezet, szándékos bevésés, felidézés,
- a problémamegoldó- és kreatív gondolkodás, valamint az elemi fogalmi gondolkodás,
- a kommunikációs képességek

Célunk:

A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.

A beszédkedv felkeltése és fenntartása

A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.

Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikkal, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőkészséggel rendelkezzenek.

Az anyanyelvi értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok

- ❖ Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- ❖ A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.
- ❖ A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észrevétele, megismertetése.
- ❖ Minden gyermeki kérdés megválaszolása.
- ❖ Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- ❖ A gyermekek szókincsének bővítése.
- ❖ Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékban.
- ❖ Közvetítsen metakommunikációval, kommunikációs jelzésekkel kérést, ösztönzést, buzdítást, kételkedést, neheztelést.
- ❖ A társ verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése.
- ❖ A nyelvileg hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése.
- ❖ Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- ❖ Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén
- ❖ Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ Képes vizuális, auditív differenciálásra.
- ⇒ Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- ⇒ Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol
- ⇒ Szókincse korának megfelelő.
- ⇒ Jól használja a metakommunikációs eszközöket.

- ⇒ Bátran, szívesen kommunikál társaival, felnőttekkel.
- ⇒ Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- ⇒ A közölt információt megérti.
- ⇒ A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja.
- ⇒ Bátran kérdez.
- ⇒ Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- ⇒ Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- ⇒ Élményeit, gondolatait el tudja mondani.
- ⇒ A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

Az óvodai élet megszervezése

Óvodánkban a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napirend igazodik a különböző programokban megfogalmazott feladatokhoz. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A program ajánlott napirendje

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Ezért az óvodapedagógus a családok szokásait, véleményét ismerve alakítsa ki a gyermekek napirendjét. Tervezésnél vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, a rugalmasság.

Az óvodapedagógus teljesítse a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A napirendjavaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység
	Játék a csoportszobában
6,00 – 10,30	Személyes percek Játék, Szabad játék Délelőtti játékba integrált tanulás, tevékenységek: Edzés ,kocogás ,futás ,lábstatikai gyakorlatok Testápolási teendők Tízórai Verselés, mesélés, dramatikus játékok Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc Mozgás, mozgásos játékok
10. 30- 12,00	Udvari játékba integrált tanulás: Mikro csoportos, csoportos tapasztalatszerzések, séták Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc A külső világ tevékeny megismertetése Játék, Szabad játék
12, 00-13,00	Ebéd Testápolási teendők, előkészület a pihenéshez
13,00-15,00	Pihenés, alvás mesével, altatódallal 3-4-5 éveseknél, Egyéni szükséglethez igazodó ébredés
13,00-14,00-	Pihenés, alvás mesével, altatódallal 5-6-7 éveseknél
	Délutáni játékba integrált tanulás:
15, 00-17,00	Mozgás, heti két alkalommal zenés mozgásos percek, lábstatika Testápolási tevékenységek Uzsonna Szabad játék, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, hazabocsátás

A program ajánlott heti-rendje

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A beszoktatás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti-rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

A heti rend tevékenységrendszere az alapprogram által szabályozott. Leginkább a kezdeményezés által szervezett tevékenység-szervezés dominál az óvodákban.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(3-6-7-8 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkeret változik)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc Mozgás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Mozgás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Mozgás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Mozgás	Verselés, mesélés, dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc	A külső világ tevékeny megismerése, megismertetése	A külső világ tevékeny megismertetése	A külső világ tevékeny megismertetése	
Délutáni játékba integrált tanulás					

A program tevékenységformái

Játék

Gyermeink környezeti kultúrájának megalapozása és gyakoroltatása a JÁTÉK – mint komplex tevékenység segítségével.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A

belülről indított és vezérelt játék tevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A játék fejlődése a fejlődés egészének tükré. A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától.

A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát.

Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék. Eltérés az óvodapedagógus szerepében található. Kezdeményezett játéknak, külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését és találkoznak igényeivel. A játék célja a gyermekek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát. Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az óvodapedagógus feladatai

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A játéktémához kapcsolódva – ha szükség van rá – az óvónő legyen játékkezdeményező, modellt nyújtó. Ebben támogató, ösztönző, engedő és elfogadó játszótárs. Segíti azok játékát, akik ötletszegények, kevésbé kreatívak.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, indirekt irányítás felelősségét.

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- ❖ A gyermekek beszédkészség fejlesztése a játékban.
- ❖ Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai, a játék irányítás feladatai.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, élmények tapasztalatszerzés,)

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játéka. Az óvodapedagógus teremtse meg mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi szabályt vezessen be az óvodapedagógus, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A meghitt légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumot.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki.

A csoportszobában legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

A programban –jelentős szerepe miatt- kiemelkedik s különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyerekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. **A játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásmódszertan jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

E programmal működő óvodákban a 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás is kialakulhassanak.

A **kreativitást kibontakoztató játékeszközök** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvoda és az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztők, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos, stb.), melyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítsa az eszközválasztékot, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát.

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék. Biztosítsa élményszerzési lehetőségeket.

A programban kiemelt szerepet kapnak a csoportos séták, erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutakozzon a gyermekek tapasztalat gazdagságában.

A 3-6-7-8 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök manipulálásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat a számára. Ez az örömszerzés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus kísérje figyelemmel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre a legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat. A gyakorlójátékban fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.

Az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szimbolikus szerepjáték**, amelynek során alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatot jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítse az óvodapedagógus, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezték a többi közé, hogy a gyermekek játszhasanak vele, tapogathassák, szeretgethessék.

A gyermek a **konstrukciós játékban** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín-, térvariált gazdagságot.

A **konstrukciós játékhöz** kapcsolva alakul szem- kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak- és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája. Az óvoda a gyermekeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus ajánljon meg **szabályjátékot**, amelyet a gyermek könnyen betarthat és szívesen, önállóan is kezdeményezhet. Szabályjátékban fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs készsége.

(Az óvodapedagógus, a szülők, gyermekek bevonásával barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.

A szerepjátékot és a dramatizálást a gyermekek kiegészítik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.)

A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonima-kereső játékok stb.).

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei, a játékirányítás feladatai

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az *óvodapedagógus* játéksegítő módszerei legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az *óvodapedagógus* irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében –ha szükség van rá– legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az *óvodapedagógus* avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ⇒ Képesek élményeiket eljátszani.
- ⇒ Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- ⇒ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ⇒ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ⇒ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ⇒ Egészséges versenyszellemben tevékenykednek
- ⇒ Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekednek
- ⇒ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ⇒ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Játékba integrált tanulás

E program széles értelemben értelmesebb a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely pszichikus képességstruktúrákon keresztül sok-sok mozgással és játékkal alakítható. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzését is magába foglalja.

Az utánzások, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás (mese, vers, ábrázoló- és kézimunka, valamint egyéb mikro csoportosan szervezett tevékenység) A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek.

Kivétel lehet a frontálisan szervezett tevékenységi formáknál: mozgás, mozgásos játékok, ének, énekes játékok, esetében).

Az óvodapedagógus a játékba integrált tanulás személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. Fontosnak tartjuk a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

A fejlesztés módszere: A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoporton belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.

Óvodai pedagógiai programunk „foglalkozás”-nak tekint minden ismeretszerzést, ismeretnyújtást.

A fejlesztés kerete: A teljes nevelési folyamat, amely valamennyi csoportban a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat melynek részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés
- Komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások

Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható el egymástól. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.

A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7-8 éves korosztálynak egyaránt alkalmas)

Közvetve Verselés, mesélés, dramatikus játék

kötelező

Mozgás, mozgásos játékok

Ének – zene, énekes játék, gyermektánc (4-5-6-7-8 éveseknek)

Kötetlen

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A külső világ tevékeny megismerése

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

(3-4 éveseknek)

Ének-zenei képességfejlesztő játékok

A szervezett tanulás munkaformái

A szervezett tanulás munkaformái csoportos, mikro csoportos, kooperatív, egyéni és páros munkaformákon keresztül valósul meg.

Kötött, vagy kezdeményezésen alapuló tevékenységszervezés, csoportos foglalkozások	Mozgás, mozgásos játékok Verselés, mesélés, dramatikus játék Zenés-mozgásos percek Ének–zene, énekes játék, gyermektánc Futás, kocogás, lábstatika Külső világ tevékeny megismerése
Mikro csoportos	Ének – zene, énekes játék, gyermektánc, Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megszerettetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

	Verselés, mesélés, dramatikus. játék	Ének – zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozg. játék	Zenés mozg. percek	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	naponta, egész nap folyamán lehetőséget biztosít	naponta mozgásos játékok	napi 2x6'	heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'			8'	15-20'
5-6-7-8 évesek	15-20'	30-35''			10'	30-35'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékoság, a felfedezés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés, minél gyakrabban jelenjenek meg a tevékenységekben. Az óvodapedagógus törekedjen a módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicsőítést, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki.

Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Az óvodapedagógus kerülje a tárgyi jutalmak osztását. Ha korábban gyakorlat volt, próbálja kiiktatni. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elvesztik a „természetes jutalom” értékét. Ezenkívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefélékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

Verselés, mesélés, dramatikus játék

A gyermek **saját vers- és mesealkotása**, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A **mindennapos mesélés, mondókázás és verselés** a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a **népi**, a **klasszikus** és a **kortárs irodalmi** műveknek egyaránt helye van.

A **tevékenység célja**: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. Az összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ❖ Elsősorban a magyar népi-, ill. műalkotásokból választás, ezen túl a mai kortárs irodalmi művekből.
- ❖ A 3-6-7-8 éves korban kedvelt jellegzetes formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- ❖ Az irodalmi élmények befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása.
- ❖ Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.
- ❖ A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- ❖ Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- ❖ Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- ❖ Könyvek használatának, megbecsülésének kialakítása.
- ❖ Könyvtárlátogatások szervezése.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A **felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása** az óvodapedagógusok feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Az óvodapedagógus a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan **meséket** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realizisztikus mesék. Kapjanak helyet a magyar klasszikusok

és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus – realizisztikus meséken át épüljenek be a tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyerekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvodapedagógus a nagyobbaknak olvasson bátran lírai műveket is, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

A 3-6-7-8 éves korban kedvelt jellegzetes formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékokhoz** tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonsággal hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismételjék az **állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat**, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerűbb meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a **bábokat**. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A vers, mese, a **dramatikus játékokhoz** csak olyan kellékeket használjon az óvodapedagógus az illusztrálásához, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Óvakodjon más eszközök használatától!

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyerekek bábozzanak, dramatizáljanak szabad játéktevékenység, ill. ünnepek alkalmával a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

Irodalmi anyag korcsoportonkénti lebontása

3-4 éves	mondóka:	15
	mese új	10-14
	vers új	4-5
4-5 éves	mondóka	4-5
	mese új	10-14
	vers új	5-6

5-6-7-8 éves	vers új	8-10
	mese új	15-16
	kiolvasók, rímes játékok, ritmusok alkalom-szerűen	

Az óvodapedagógus –főleg a délutáni pihenés alatt- olvasson el a gyermekeknek **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. Az óvoda adjon a gyermeknek próbálkozási alkalmakat a mese önálló befejezésére, kitalálására. A közösen kitalált meséket nevezzék el a „**mi mesénk**”-nek.

A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen az óvodapedagógus olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből készítsenek közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában. Az óvodapedagógus közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertya gyújtással csalogatja a gyermekeket a meseszobába (sarokba). Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdi el a mesét, gyertyafénynél, vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy az óvodapedagógusok éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, ritmusokat.
- ⇒ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ⇒ Képesek kitartóan figyelni.
- ⇒ Emlékezetükben megtartják az egyszerűbb mesefordulatokat.
- ⇒ Szívesen nézegetnek képeskönyvet.
- ⇒ Képesek történeteket elmondani.
- ⇒ Képesek meséket, történeteket alkotni.
- ⇒ Képesek a folytatásos mese szálait felidézni.
- ⇒ Képeskönyveket megbecsülik, vigyáznak épségére.
- ⇒ Szívesen mondanak verset.
- ⇒ Szeretik a mondókákat.

- ⇒ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- ⇒ Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- ⇒ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

- Az énekes **népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások** fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában
- A **felnőtt minta** spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A tevékenység célja a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozására az ének-zene, az énekes játék és gyermektánc érzelm-gazdag jó gyakorlatokat ad.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- ❖ A 3-6-7-8 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

Képzési anyag korcsoportonkénti meghatározása

3-4 éves	mondóka új	6-8
	új gyermekdal	10-15
4-5 éves	mondóka új	4-5
	új gyermekdal	12-15
5-6-7-8-éves	mondóka új	4-7
	új énekes játék	15-18
	alkalomhoz illő dal	3-4

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A

gyermekek mindössze egy-két **komponált gyermekdal** tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** is teremtsen az óvodapedagógus továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyag is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.

Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására.

Az 5-6-7-8 éves gyermekeket ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A söntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A zenehallgatási anyag megválasztásával az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.

A 3-6-7-8 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A **3-4 éves** gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek legyenek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeken a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a **zenei alafogalmakat**. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját, és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeltessék különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény kiegészítést. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikro csoportban megtekinteni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** énekelgessenek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételgessék a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord maradjon. Az énekes játékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg, mikro csoportban halkabban-hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Mikro csoportban minél többször legyen erre lehetőségük.

Érzékeljék minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez.

Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire.

A zenei élménykövetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az **5-6-7-8 éves gyermekeknek** legyen lehetősége megismerkedni és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjunk ki szimbólumot, melyeket helyezünk el a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjegyek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani.

Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek adjon az óvodapedagógus lehetőséget, hogy metallofonon játszassanak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos munkaformában megszervezheti az óvodapedagógus, vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvodapedagógus, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez a helyi lehetőségek figyelembevételével. Teremtsen a délutáni órákban arra is módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhessenek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.

A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban zeneiskolások, zenetanárok bevonásával szervez meg az óvoda.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ⇒ A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ⇒ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ⇒ Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- ⇒ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ⇒ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ⇒ Jókedvűen kedvükre énekelgessenek.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermeki alkotás a **belső képek gazdagítására** épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az **egész nap folyamán biztosít teret, lehetőséget.**

Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, **valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.**

A tevékenység célja: a gyermeki személyiség fejlesztése, a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad kifejezése, a gyermeki alkotás, mely a belső képek gazdagítására épül. A gyermekek tér – forma – szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A tevékenység tartalma: Képalakítás, rajzolás, festés, mintázás, építés, kézimunka, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel, népi hagyományokkal való ismerkedés.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- ❖ A 3-6-7-8 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ❖ Megismertetni a gyermekeket **az eszközök használatával**, a különböző anyagokkal, a **rajzolás, mintázás** és kézimunka különböző technikai alapelemeivel **és eljárásaival.**

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyekre van szükség. A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvodapedagógus, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen és közel legyenek a tároló helyek.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik.

Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja. Érezzék, hogy maga a tevékenység-öröme a fontos.

Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítsa meg az óvodapedagógus a gyermekeknek.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg még a mindennapi szabad játékban is.

Az óvodapedagógus a gyermekek szintjének megfelelően ismertesse meg, alkalmazza, alkalmaztassa a népi hagyományokat, azok megjeleníthető elemeit, motívumait.

A 3-6-7-8 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A gyermekek ezen tevékenységét az óvodapedagógus egyéni fejlettségükhöz igazodva, egyéni képességeiket figyelembe véve szervezze meg.

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek különböző anyagokkal, eszközökkel és ezek használatával a rajzolás, a mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival, a technikai kivitelezés módjaival. Az óvodapedagógus feladata a gyermeki igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmény befogadására. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvodapedagógus tervezze meg a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeinek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak a gyermekek képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással, nyomattal stb. Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével. Kézimunkázzanak, vágjanak, hajtogassanak, varrjanak, ragasszanak, fűzzenek gyöngyöt, terményeket, készítsenek papír és terménybábokat. Bátran engedjék szabadon fantáziájukat.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi gyurmázás.

A legkisebb óvodások is ismerkedjenek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen alakítsunk ki egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikba.

A gyermekek az óvodában évszakonként megrendezett ovi-galériával ismerkedjenek meg. Többször legyen módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról nyilvánítsák ki véleményüket. Az óvoda ovi-galériája legyen az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek személyesen találkozzanak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb legmutatósbab technika kapcsolásával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelések alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékokhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat. A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az 5-6-7-8 éves gyermekek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi-plasztika és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is.

A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is jelenjen meg közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, stb. formájában. Egyénileg dolgozzanak, kisméretű szövőkereteken.

Folyamatosan alakítsuk ki a gyermekeken az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömet.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Vonjuk be a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhöz

szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő, gondozzanak minden anyagot eszközt az alkotó tevékenységhez. Az óvodapedagógus több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy az adott nevelési héten minden gyermek részt vehessen és elvégezhesse a megadott feladatot. Az óvodapedagógus által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia-, és élményviláguk mutatkozik meg.

Sikerkritériumok az óvodáskor végére

- ⇒ Gazdagodik fantáziájuk, képesek
- ⇒ Képzőművészetben egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ⇒ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- ⇒ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ⇒ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ⇒ Téralkotásban, építésben közösen vesznek részt.
- ⇒ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ⇒ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ⇒ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- ⇒ Jellemzi őket az esztétikai érzékenység, nyitottság.
- ⇒ Alkotásaikban megjelennek a népi elemek, motívumok.
- ⇒ Szívesen tevékenykednek az ábrázolás eszközeivel, tisztában vannak a használat technikájával.
- ⇒ Tevékenységükben kitartóak, akár több napig is képesek munkálkodni.
- ⇒ Finom-motorikus fejlettségük koruknak megfelelő.
- ⇒ Ismerik a színeket.

Mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata

- ❖ Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek

- biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése
- ❖ A 3-6-7-8 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
 - ❖ Biztosítson lehetőséget az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.
 - ❖ A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével
 - ❖ Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása
 - ❖ Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése
 - ❖ Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése
 - ❖ Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknél biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
 - ❖ A szülővel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, ill közös mozgásos programok szervezése

A 3-6-7-8 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, ugrás, függés, egyensúlyozás, dobás, mászás) jól fejleszhető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésünkre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játshassanak **ugrásgyakorlatokat**, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépések, majd leugrásokat.

Ismerkedjenek meg **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.

A mozgásos játékok adjanak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek játszassanak minél több **egyensúlyozó játékot**. Az óvodapedagógus használjon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Készítsék a gyermekeket elvárható erőfeszítésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben legyen mozgásra készítő eszköz, pl. bordásfal, Tini-kondi, szivacs-szőnyeg stb.

A **4-5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúlyt. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a **futásgyakorlatok**, pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással, stb.

Az óvodapedagógus szervezzen **ugrásgyakorlatokat**, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Minél gyakrabban játszhassanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetbe gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, a „csikórugdalozás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszhassanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozatot erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az **5-6-7-8 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finom-motorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas-, és távolugrásokat.

A gyermekek játszhassanak **dobásgyakorlatokat**. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhassanak párokban, kisebb csoportokban.

Végezzenek **támaszgyakorlatokat**, pl. pók, rákjáras, talicskázás. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyozzanak** padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve. Az óvodapedagógus szervezzen az édesapák segítségével ovi-focit, ovi birkózó versenyeket, elsősorban fiúk részére.

E házi bajnokságoknak is legyen meg a jelképrendszere, pl. macikupa, a csapatokat megkülönböztető vállra akasztható szalagok stb. Próbáljunk a szülőkkel együtt sportnapokat szervezni.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

A mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az óvodapedagógus naponta szervezzen meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

Hetente legalább kétszer „zenés, mozgásos percek” megszervezését ajánljuk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzás

alapuló mozgás anyagát az óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építse fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

Sikerkritériumok az óvodáskor végére

- ⇒ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ⇒ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- ⇒ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ⇒ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ⇒ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ⇒ Tudnak labdát vezetni helyben.
- ⇒ Célba dobnak egykezes felsődobással.
- ⇒ Az ugrásokat talajérskor fékezni tudja.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását.

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti- emberi- tárgyi világ értékei iránt, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A 3-6-7-8 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében.
- ❖ Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- ❖ Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését.
- ❖ Teremtse meg a feltételét annak, hogy a gyermekek megismerjék a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat.
- ❖ Tegye lehetővé, hogy a környezetük megismerése során szerzett matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeikben alkalmazzák.
- ❖ Fejlessze a gyermekek logikus gondolkodását, problémamegismerő és megoldó-képességét.

A 3-6-7-8 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek az óvoda közvetlen környezetével.

Megfigyelhetik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Meglátogathatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgethetnek a család tagjairól. Ismerkedjenek az óvoda utcájával, épületeivel, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel. Ha szobor, vagy szökőkút, az esztétikai alkotásokkal is.

Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodapedagógus a téli időszakban tegye lehetővé, hogy a gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (max. 5-10 perces) nézhessenek.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenységei között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást.

Nézegessenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő intézményekbe. Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

A környezetük felfedezése során a gyermekek fokozatosan ismerkedjenek meg a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokkal.

Az **5-6-7-8 éves gyermekek** ismerkedjenek az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Csíráztathatnak, ültethetnek növényeket. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfűvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. Az óvodapedagógus szervezze meg a Föld napját (április 22.).

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokba a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Tervezzenek az évszakokat bemutató táblát, amit a gyermekek önállóan kezeljenek. Látogassanak el az iskolába, helyi kiállításokra, tájházba. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját. Tevékenység közben a gyermekek foglalkozzanak az előző évben megismert, a környezetükben fellelhető térbeli kiterjedésekkel, mennyiségekkel és formákkal. Bővüljenek ismereteik. Biztosítsuk a gondolkodás, felfedezés és probléma-meglátás lehetőségét.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek mutassa be videofelvételen keresztül a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek legyen lehetősége –érdeklődésük szerint- többször megtekinteni az állatokról szóló videofelvételeket.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében csoportosan, vagy mikro csoportosan történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával. Az élmények egyeztetésére a gyűjtemények a közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása is lehetőséget ad. Az óvodapedagógus készítsen minél több videó felvételt, vagy fotót a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezett tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék a szép élményeiket.

A **3-4 éves** gyermekek tegyenek kisebb sétákat az óvoda környékén.

A **4-5 éves** gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az **5-6-7-8 éves** gyermekek két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. (Az időkeretek csak ajánlások, az óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezze meg az erdei programokat.) Az óvodapedagógus készítsen minél több videofelvételt vagy fotót a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezett tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék a szép élményeiket.

Környezetvédelem

Természet-szerető, környezetbarát gyermekeket nevelünk. Óvodásaink aktívan részt vesznek környezetük tisztaságának megőrzésében /szemetes használat, levélsprézés, gereblyezés, virágültetés, bokrok, fák, virágok megóvása/.

Kirándulások alkalmával tudatosítjuk a gyermekekben, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalalmát. Mindezekkel elősegítjük a környezettudatos magatartásuk formálását, alapozását, alakítását.

Az óvodánk udvarán elhelyezett szelektív hulladékátaloló kukákhoz a gyermekekkel együtt visszük a szétválogatott hulladékot. Közvetlen környezetünkben, az óvodánk udvarában is sok madárfajjal ismerkedhetünk meg.

Óvodánk kalendárium

Október 04. Feladat ajánlás: Jelszónk:	Állatok világnapja Vadon élő állatok, bogarak megismerése, hasznuk, fontosságuk. Falusi udvar látogatása, Ne félj a bogaraktól, rovaroktól, ismerd meg őket!
December 19. Feladat ajánlás: Jelszónk:	Madárkarácsony Madárkalács készítése, elhelyezése a kiválasztott fára. Madáretetők kihelyezése, feltöltése. Védd az állatokat, gondoskodj róluk!
Március 22. Feladat ajánlás: Jelszónk:	A víz világnapja A víz fontosságának tudatosítása. Élhetünk-e víz nélkül? Takarékoskodjunk a vízzel! Kígyós, Prizpa horgászto Vigyázz a patakok, folyók, tavak, vizek tisztaságára!
Április 22. Feladat ajánlás:	A föld napja Szép környezet kialakítása, virágok, bokrok, facsometék ültetése.

Jelszónk:	Értékeink megóvása. Lőszpuszta Szeresd a fákat, virágokat! Soha ne tépd a vadvirágot, ne törd a fákat, bokrokat! Válassz egy fát, vigyázz rá, gondozd!
Május 18. Feladat ajánlás: Jelszónk:	Madarak és fák napja Látogatás az állattartóknál, vadon élő állatok figyelése, kirándulás a mezőre, erdőbe Ne bántsd a madarakat és más állatfajtaikat!
Június 05. Feladat ajánlás: Jelszónk:	Környezetvédelmi világnap Kirándulás a természetbe Becsüld a jó levegőt, védj a természet és a környezeted értékeit, vigyázz tisztaságára!

Négy évszak jár körbe-körbe

Hagyományok, ünnepek, népszokások

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart.

Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliót, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk nemzeti gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tett szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg a feladatát. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok sorrendben

Az ősz jeles napjai:

Mihály nap	(szeptember 29.)
Szüret	(október 15-től)
Márton nap	(november 11)

A tél jeles napjai:

Advent	(november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
Mikulás	(december 6.)
Karácsony	(december 24-25-26.)
Farsang	(vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavasz jeles napjai:

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
Május elseje

A néphagyományőrzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, együttműködés, tervezetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátás.

Mihály nap (szeptember 29.)

- * Figyeljék meg a nagyok betakarító munkáját, őszi tevékenységét. Tapasztalják meg a természet változását, feküdjenek az avarba. Irányítással végezzék a termések gyűjtését, figyeljék meg, hogyan történik a tárolásuk, mit készít belőle az óvodapedagógus a Mihály-napi előkészület során. Hallgassanak állatokról népmeséket, mondókákat.
- * A kalendáriumon kövessék a jeles napokat. Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, díszítsék velük csoportszobájukat. Figyeljék az állatok viselkedését, látogassanak el a helyi piacra, használják fel a terményeket változatos módon. Tanuljanak névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmust. Süssenek perccet, készítsenek vásárfiát, egyszerű népi játékokat.
- * Ismerkedjenek a népi hangszerekkel, népzenevel.
- * Ismerjenek meg néhány találós-kérdést, közmondást, a vásárról mesét, verset. Népzeneire egyszerű lépésekkel, forgásokkal, térformákkal próbálgassák a táncos mozdulatokat. Játsszanak énekes népi játékokat.

Szüret (október 15-től)

- * Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretéről. Lehetőségekhez mérten vegyenek részt a szüreten, szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.
- * Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. Tudjanak verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről.
- *

Mikulás (december 6.)

Luca nap (december 13.)

Karácsony (december 24-26.)

- * Ismerkedjenek meg az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát, vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágot, az ültetett Luca-búzát. Ismerkedjenek meg a karácsonyi népszokásokkal, készítsenek egyszerű fenyődíszet az otthoni karácsonyfájukra.
- * Segítsenek az adventi naptár és a koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Tegyék vízbe a cseresznyeágot, ültessenek Luca-búzát, fényszeressenek almát, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszeket nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket. Egyenek almát, mézes diót, gyűjtsák meg a gyertyát.
- * A kijelölt feladatokból naponta bontsanak ki egyet, és oldják meg azt. Luca napján kotyoljanak a kisebbek csoportjában, tanuljanak kotyoló mondókát, verset a

Mikulásnak és a karácsony köszöntésére. Ismerjék meg az ünnepi készülődés étkezési szokásait: süssenek tököket, gerezdeljenek almát, törjenek diót. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

- * Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, ha kedvük van utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.
- * Díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek tombola tárgyakat, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerűbb dalt, vagy mondókát. Hallgassanak tréfás mesét, éneket, verseket.
- * Tanuljanak farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

- * Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvodapedagógusuk segítségével. locsolkodjanak.
- * Tegyenek nagyobb sétát a Kígyós patak mentén és az erdőben. Díszítsék csoportszobájukat.
- * Ha van lehetőség, a tavaszi határkerülést tegyék meg, jó messze a határba. Tanuljanak mondókát locsoláshoz. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvodapedagógusokat, a lányok készítsenek tojást a fiúknak, különböző technikákkal.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A csoportos, mikro csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek – óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére meg tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A gyermekek ismernek elemi üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ⇒ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ⇒ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ⇒ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- ⇒ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató helyeket.
- ⇒ Ismerik környezetük növényeit, azok gondozását.
- ⇒ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.

- ⇒ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ⇒ Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- ⇒ Kialakul ítélőképességük, tér-, sík- és mennyiségészlelésük
- ⇒ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ⇒ Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket/fotókat.
- ⇒ Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit. Megtanulják ezek szeretetét és védelmét is.
- ⇒ Tudják összehasonlítani a halmazokat, tulajdonságaik és számosságuk szerint, becsüljenek, párosítsanak.
- ⇒ Biztonsággal használják a több, kevesebb, ugyanannyi, sok, kevés, semmi, rengeteg, megszámlálhatatlan fogalmakat. Legyenek képesek halmazok képzésére választott, felismert, megadott tulajdonságok szerint.
- ⇒ Tudják változtatni a halmazok tulajdonságait, vegyenek el, tegyenek hozzá, tegyék egyenlővé azokat.
- ⇒ Ismerjék, és megfelelően használják a névelőket és a névutókat.
- ⇒ Ismerjék fel környezetükben a gömbölyű, illetve szögletes formákat, tudják megkülönböztetni a kört és a szögletes síkidomokat. Játékosan becsüljenek, majd mérjenek hosszúságot, magasságot, űrtartalmat.
- ⇒ Játékosan becsüljenek, majd mérjenek különböző egységekkel hosszúságot, magasságot, űrtartalmat.

Munkajellegű tevékenységek

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van. A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Az óvodapedagógus és dajka őszinte, természetes magatartásával mutasson mintát és viselkedésével, példaadásával jelezze elvárásait.

A tevékenység célja a gyermeki játékos munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervezőképességének, önállóságának, önértékelésüknek fejlesztése, felelősségérzetük, feladattudatuk kialakítása.

Tartalma: A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban

- Önkiszolgálás
- Segítés a környezetükben lévő felnőtteknek
- Alkalmi megbízatások teljesítése
- Önként vállalt naposi munka
- Egyéb munkajellegű tevékenységek, úgymint a környezet-, növény- és állatgondozás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása 3-6-8 éves korban.
- ❖ A munkaeszközök használatának megtanítása.
- ❖ A gyermeki munka elismerése, értékelése, nem csak a pedagógus, de a gyermek csoport által is, jellemző kell, hogy legyen a konkrét, reális, a gyermekek saját magához mérten történő értékelés, a differenciálás.

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek szervezése, azok feltételeinek biztosítása

- A munka a gyermek számára önként, örömmel, szívesen végzett tevékenység, amelyet önmagukért és a közösségért végeznek. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, vagy kis segítséggel tevékenykednek.
- A munka a közösségi kapcsolatok alakításának eszköze.
- A munkafajtáknál az óvodapedagógus mintát ad az eszközhasználathoz, a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Segít a gyermeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés, szépségét, nehézségét.
- A differenciálás elvét érvényesíti a feladatadaskor és értékeléskor.
- Kialakítja a munkakészséget, a munkavégzés szokásait. A munkavégzéshez szükséges attitűdöket, készségeket, képességeket, tulajdonságokat.
- Biztosítja a munkavégzéshez szükséges eszközöket.

Tevékenységi formák

3-4 éves korban

- önkiszolgálás a legfontosabb tevékenységi forma
- a naposi munka alapját képező készségeket sajátítja el a gyermek.
- Erejükhöz mérten részt vesznek a rend fenntartásában, a játékok elrakásában, ha szükséges, kérik a felnőtt segítségét.
- Segítenek a homokozó rendben tartásában, az udvari játékok, homokozó játékok összeszedésében.
- Segítenek a csoportszoba díszítésében, átrendezésében.
- Gyűjtsenek terméseket, magvakat, helyezték el az élősarokban, az évszaknak megfelelően gazdagítsák.
-

4-5 éves korban

Naposi munka

- Segítséggel leteríti a napos az asztalt, kiosztja az étkezéshez szükséges eszközöket, esztétikusan elrendezi az asztalon.
- Étkezés után segítséggel leszedi az aszalterítőt, összehajtja, helyére teszi.
- Ha szükséges, letörli az asztalt, felsöpri a morzsát (segítséggel).
- Ügyelnek a csoportszoba, öltöző, mosdó rendjére.
- Segítenek a csoportszoba díszítésében, átrendezésében.

- Megbízásokat teljesítenek.
- Segítenek a kisebbeknek, egymásnak ünnepek alkalmával.
- Részt vesznek a gyümölcs-saláta, sütemények készítésében.
- Ajándékot készítenek szüleiknek az ünnepek alkalmával.
- Segítséggel gondozzák a terráriumot, télen etessék a madarakat.
- Segítsenek az ültetésben, a növények ápolásában.
- Gyűjtsenek terméseket, magvakat helyezték el az élősarokban, az évszaknak megfelelően gazdagítsák.
- A lehullott leveleket seperjék össze.
-

5-6-7-8 éves korban

Naposi munka

- Önállóan végzik a teendőket.
- Önállóan leteríti a napos az asztalt, kiosztja az étkezéshez szükséges eszközöket, esztétikusan elrendezi az asztalon.
- Segít az ételek kiosztásában.
- Étkezés után leszedi az aszalterítőt, összehajtja, helyére teszi a mosogatóra nem kerülő eszközöket.
- Önállóan letörli az asztalt, felsöpri a morzsát.
- Segít a tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztásában, összeszedésében.
- Ellenőrzi a csoportszoba rendjét.
- Részt vesznek a rend fenntartásában, ügyelnek a csoportszoba, az öltöző, a mosdó rendjére.
- Segítenek a homokozó rendben tartásában, az udvari játékok, homokozó játékok összeszedésében.
- Részt vesznek a játékok javításában, tisztításában.
- Önállóan végezzenek környezetszépítő munkát, járdák, utak lesöprése, kertek gondozása.
- A megbízásokat teljesítik.
- Segítenek a kisebbeknek és egymásnak.
- Ajándékot készítenek szüleiknek az ünnepek alkalmával.
- Részt vesznek a gyümölcssaláta, sütemények készítésében, gyümölcsök, zöldségek felhasználásában, termények feldolgozásában
- A gyermekeknek legyen lehetőségük gondozni akváriumot, terráriumot, télen a madarakat.
- Segítsenek az ültetésben, a növények ápolásában, szaporításában.
- Gyűjtsenek terméseket, magvakat helyezték el az élősarokban, az évszaknak megfelelően gazdagítsák.
- Segítsenek a fű gondozásában (gereblyezés, összegyűjtés).

Sikerkritériumok az óvodáskor végén

- ⇒ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ⇒ Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- ⇒ Elvégzik a saját személyükkel kapcsolatos feladatokat, ügyelnek környezetük rendjére.
- ⇒ Önállóan, igényesen elvégzik a naposi munkát.
- ⇒ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- ⇒ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ⇒ Megbecsülik saját és mások munkáját
- ⇒ Óvják, védjék a környezetében élő növényeket, állatokat.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

A 3. életévét betöltött gyermek óvodába lépését követő hónapban megfigyeljük, „felmérjük” nagymozgásának, önállóságának, beszédállapotának, gondolkodási műveleteinek szintjét. Fejlődését folyamatosan nyomon követjük, azt az alábbi feladatokkal és tevékenységekkel, keretek között segítjük.

1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt.

-A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít. Ez a megjelölés lényegesen általánosabb a korábnál, szándékosan kerüli, valamennyi fogyatékosági kategória konkrét megnevezését. Ezzel egyben elszakad az orvosi jellegű osztályozástól, ezt felváltja a pedagógiai hangsúly.

Kiterjed a kevésbé pregnáns, inkább átmeneti jellegű, ill. a nem egyértelműen organikus eredetű nevelési szükségletre (pl. a diszlexiák típusai, tanulási problémák pszichés okok miatt) is, melynek eredete nem ritkán emocionális, vagy szociális jellegű.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed, az:

- Értelmi, (enyhe fokban sérült)
- Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekekre, tanulókra. (A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre)
- A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére.

Céljaink

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben

- biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége,
- javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése,
- csökkennek a fogyatékoságból adódó hátrányok,
- természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségletéről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.
- Biztonságosan, egyéni képességeikhez mérten sajátítsák el a csoport és az óvoda szokásrendjét.

- Ismerjék meg az alapvető játékokat. Legyenek képesek rövid ideig átéléssel játszani. Válasszanak maguknak játékeszközt, használat után tegyék helyre. Tudjanak egyszerű építményt készíteni. A szerepjátékok elemei jelenjenek meg játéukban.
- Ismerjenek verseket, mondókákat, dalokat, szívesen hallgassanak mesét.
- Maguktól is kapcsolódjanak be az óvónő kezdeményezéseibe, a közös játékba, mozgásba, kézműves tevékenységekbe. A tanulási folyamatban közreműködő részvételüket biztosítjuk egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően.
- Az integrált nevelés folyamatában a prevenció (megelőzés), a korrekció (javítás, korrigálás), és a kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése) nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.
- A kommunikáció és elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedésproblémák kezelése. Alakuljon ki bennük a társakkal szembeni segítőkészség, tudják megfogalmazni kéréseiket, kívánságaikat a környezetük felé.
- Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.

Meggyőződésünk, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek legfontosabb dolga az egészséges környezet biztosítása, a szabad mozgás és a játék feltételeinek megteremtése, az odafigyelés, rá figyelés, kérdéseire való válaszolás. Mindezek közvetetten segítik az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások kialakulását, fejlődését.

Alapvető feladatunk a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, a test – lélek – szellem harmóniájának megteremtése. JÓZSEF ATTILA gondolatával kifejezve:
„Ehess, ihass, ölelhess, alhass...”

2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek. A mikro csoportos tevékenységsszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében az alábbi területeken.

- * Mozgás: Ovi-foci, Ritmikus mozgás
- * Vizuális nevelés
- * Anyanyelvi nevelés
- * Gondolkodás fejlesztése

3. Szociális hátrányú gyermek:

- Halmazottan hátrányos helyzetű
- Egyedülálló szülő által nevelt
- Aki jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre

A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenő mentesebbé válik.

Feladataink:

- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét, majd megkezdeni a felzárkóztatást.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységek szolgálják:

- Egészségnevelési, gondozási tevékenységek.
- A szülői közösség és a nevelőtestület segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált óvodai nevelése

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő időtartamú és minőségű óvodai nevelés. Az élet első éve meghatározó jelentőségű a gyermek életében. Az iskoláskor előtti fejlődés üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az alapvető készségek, amelyek a sikeres iskolakezdés feltételei ebben az életkorban hatékonyan fejleszthetőek, amely megfelelő és tudatos pedagógiai támogatással hatékonyan csökkentheti az iskolai kudarcokat. Az otthonról hozott hátrányok kompenzálása nem nélkülözheti a család és az óvoda együttműködését, amelyhez az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és jelentőségük van.

Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- Integrációt elősegítő csoportalakítás: arányos elosztás
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása
- Nevelőtestület együttműködése

Az IPR területei

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis, 4 éves korig bemeneti mérés, 4 éves kortól kezdődően DIFER mérés)
- beszoktatási/befogadási terv készítése
- fejlesztési terv készítése egyénre szabottan
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása a felzárkóztatás és tehetséggondozás során
- egyéni fejlesztés során speciális igények kielégítéséhez együttműködés a szakmai szolgáltatókkal (pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus)

- gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással összefüggő tevékenység
- egészségügyi szűrővizsgálatok
- védőnői tanácsadás
- gyermekjóléti szolgáltatások és intézkedések kezdeményezése
- együttműködés a szociális ellátórendszerrel
- multikulturális tartalmak megjelenítése

- Óvoda - iskola átmenet támogatása

- iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka: fejlesztés, felzárkóztatás, szakmai szolgáltatók igénybevétele a fejlesztéshez
- DIFER mérésre alapuló fejlesztési terv készítése
- SNI gyermek beiskolázásával kapcsolatos tanácsadás, felvilágosítás
- Óvodapedagógusok és a leendő elsős tanítónők együttműködése- Az iskola Pedagógiai programjának tanulmányozása a nevelőtestülettel
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Együttműködés a védőnővel, családsegítővel, gyermekjóléti szolgálattal a HHH gyermekek óvodai beiratása és rendszeres óvodába járása érdekében
- Egyénre szabott óvodai beszoktatás
- Rendszeres napi-heti tájékoztatás, információcsere
- Egyéni beszélgetés a szülőkkel, családok segítése
- Szülői közösségek kialakítása
- Partnerközpontú működés

Az IPR működését biztosító szervezet – IPR menedzsment

IPR menedzsment tagjai:

- Intézményvezető
- Intézményvezető helyettes
- Be-óvodázási felelős
- Óvoda-iskola átmenet - felelős

IPR menedzsment feladatai:

- ❖ IPR program kidolgozása, programmódosítás
- ❖ IPR program működtetése
- ❖ Támogatás szabályszerű felhasználása
- ❖ Tervező munka
- ❖ Ellenőrzés, értékelés

Sikerkritériumok

- ⇒ A településeken élő minden HHH gyermek 3 éves kortól óvodai nevelésben részesül
- ⇒ A családok és gyermekeik egyéni problémáikhoz mértén kapnak segítséget (szociális ellátás, gyermekvédelem és egészségügyi ellátás terén)
- ⇒ Csökkennek a hiányzások - a gyermekek rendszeresen járnak óvodába
- ⇒ DIFER mérés a gyermek – önmagához, állapotához mértén – fejlődést mutat
- ⇒ Iskolakezdés megfelelő időben, kudarc nélkül a hátrányok jelentős mérséklésével, csökken az iskolaéretlenség miatt az óvodában maradó gyermekek száma
- ⇒ SNI gyermekek sikeres óvodai integrációja után a megfelelő iskolatípusban kezdik meg tanulmányaikat

- ⇒ A HHH gyermekek fejlődését az általános iskola első évében végzett utómérések is igazolják
- ⇒ Az óvoda és a család együttműködése biztosított, problémáival a család bizalommal fordul az óvoda felé
- ⇒ A családok bevonása sikeres az egészséges életmóddal kapcsolatos felvilágosító programba, amely hozzájárul szemléletük megváltoztatásához
- ⇒ A településeken – helyben – erősödik a különböző területeken dolgozó szakemberek (védőnő, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő, szociális ügyintéző, tanítónők) együttműködése a HHH gyermekek és családjaik sikeres integrációjához
- ⇒ Erősödik az óvodák, a helyi társadalmi és civil szervezetek együttműködése, amely segítséget jelent a célok eléréséhez

III: Speciális szolgáltatásaink

Madarasi Szivárvány Óvoda speciális szolgáltatásai:

Az óvoda sajátos nevelési céljainak, a gyermekek életkori sajátosságainak és a szülők igényeinek megfelelően szervezzük speciális szolgáltatásainkat.

A nevelési időben szervezett speciális szolgáltatás

- Gyógypedagógiai fejlesztés (lsd. 2.sz melléklet)
- Logopédiai fejlesztés
Célja: beszédhibák javítása
Igénybevevők köre: 4-5-6-7-8 éves óvodába járó gyermekek
A szolgáltatás térítésmentes.
- A szülők által igényelt nem kötelező egyéb szolgáltatás
Hittan (lsd. 3 sz, melléklet)

IV. Gyermekvédelem óvodáinkban (lds. 4.sz melléklet)

V. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud a legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezze meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A

szülők, nagyszülők segítsék az óvoda érzelmi, esztétikai nevelését, ha köztük művészetet közvetíteni tudók vannak, azok segítségére fokozatosan építsünk.

A kapcsolattartás formái: anyás beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez). A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. A szülői értekezletek, nyílt napok, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások.

Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által is elősegítse.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatszerések, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés.

Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával. Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Helyes, ha az óvoda kapcsolatba lép a környezetében működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogasson, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát a fenntartóval, a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, az egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos), a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel, gyermekjóléti szolgálattal.

VII. Legitimitációs záradék

1. Egyetértését nyilvánította:

szülői közösség

dátum

2. Elfogadta:

óvoda. nev.test.

dátum

3. Jóváhagyta:

óvodavezető

dátum

VIII. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2013. szeptember 1-től határozatlan időre

A program módosítását a nevelőtestület bármely tagja kezdeményezheti az óvoda vezetőjének benyújtott írásbeli előterjesztés formájában.

A módosítás indoka a programban még meg nem jelenő, az óvodát érintő fejlesztő kezdeményezés elindítása, új programelem beépítése, a meglévő program módosítása lehet.

Az óvoda vezetője a programmódosítási javaslatot a nevelőtestület elé terjeszti véleményezésre.

A módosításról szóló döntés előzetes véleményezése, elfogadása a nevelőtestület kompetenciájába tartozik.

Az átdolgozott Helyi Pedagógiai Programot 2013. augusztus 30-án a nevelőtestület egyhangúlag elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta. a Szülői Közösség véleményezte, Az átdolgozás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Köznevelésről, és a 363/2012. (XII.17.) Kormány rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

IX. Mellékletek

- 1.sz. Pedagógusmodell (Etikai kódexben leírtak szerint:lsd: SZMSZ)
- 2.sz. Gyógypedagógiai fejlesztés
- 3.sz. Hittan
- 4.sz. Gyermekvédelem az óvodában